

COLOCVIUL ROMÂNNO-GERMAN CU TEMA :

„RELAȚII ÎNTRE IMPERIUL ROMAN ȘI CELELALTE POPOARE ÎN SEC. I—IV E.N.”

În zilele de 12—14 aprilie 1988, la sediul Casei de cultură a Republicii Federale Germania din București, sub patronajul acestei instituții și al Institutului de Arheologie al Universității din București s-au desfășurat lucrările colocviului româno-vestgerman de istorie. Au participat cu comunicări membrii celor două delegații: patru specialiști din R.F.G. și zece cercetători români, precum și un număr de peste 30 invitați, cercetători și cadre didactice din București, Cluj-Napoca, Iași, Craiova, Galați, Brăila.

În cadrul ședinței inaugurale, au rostit cuvântări de salut Hubert Hauser, directorul Casei de cultură a R.F. Germania, dr. Helmut Mattias, ambasadorul R. F. Germania la București, și prof. dr. Ștefan Ștefănescu, președintele Secției de istorie și arheologie a Academiei de Științe Sociale și Politice a R. S. România. Vorbitoarii au subliniat semnificația particulară a acestei reuniuni științifice în contextul intensificării studiilor și a colaborării internaționale privind antichitatea, într-o Europă care datorează atâtea elemente de unitate între popoarele sale tocmai moștenirii comune greco-romane.

Comunicările delegației române, toate prezentate în limba germană, s-au concentrat — în chip explicabil — asupra problemelor istoriei Daciei, privite din perspectiva procesului etnogenezei românești, a dialecticii raportului dintre elementele sale constitutive fundamentale: cel geto-dac și cel roman. Astfel, dr. Constantin Preda (*Unele considerații privind istoria Daciei în vremea lui Decebal*) și dr. Mircea Babeș (*Relațiile dintre geto-daci și Imperiul roman înainte de cucerirea traiană*) au adus în discuție o bogată documentare istorică, arheologică, numismatică și epigrafică, susținând ideea că relațiile daco-romane nu s-au redus la un neîntrerupt șir de conflicte, cum ar putea rezulta din izvoarele narative, ci au implicat în egală măsură relații economice și culturale, care au prilejuit asimilarea timpurie a unor influențe romane și au creat premise favorabile procesului romanizării.

În comunicarea sa, prof. Dumitru Berciu a prezentat în chip sintetic concepția istoriografiei românești privind continuitatea geto-dacilor în epoca romană și continuitatea daco-romană după retragerea autorităților și armatei romane din Dacia.

Aspecte ale simbiozei daco-romane, legate de limbă și de cultura spirituală, au fost tratate în comunicările susținute de prof. Iancu Fischer și de dr. Silviu Sanie. Prima (*Raporturi lingvistice greco-latine în Balcani*) a analizat o serie de imprumuturi grecești în latină, precum și în zonele rurale al spațiului balcanic și moștenite pe această cale în limba română. Cea de-a doua (*Dacia romană — zonă de interferență a marilor curente spirituale din spațiul mediteranean*) a urmărit răspindirea cultelor orientale în Dacia și a pus în evidență contribuția acestui fenomen la accelerarea romanizării și la pregătirea creștinării daco-romanilor.

Prin comunicările prezentate de prof. Mircea Petrescu-Dimbovița (*Legăturile dacilor cu romanii la frontiera de nord-est a imperiului*) și de dr. Virgil Mihăilescu-Birliba (*Moneda romană la est de provincia Dacia în sec. II—IV e.n.*) în orizontul tematic al dezbaterii au intrat și contactele dintre dacii liberi din est (carpii, costobocii) și imperiu, analizate în lumina izvoarelor literare și, mai ales, în aceea a documentelor arheologice și numismatice. Tabloul general a fost completat de dr. Ioan Piso (*Relații între Provincia Dacia și vecinii ei în sec. II—III e.n.*) și de dr. Ion Ioniță (*Influențe romane în aria culturii Sintana de Mureș — Cerneahov*), care, pe lângă relațiile imperiului cu dacii liberi, au adus în discuție și pe acelea cu primele popoare migratoare așezate temporar în preajma și apoi pe teritoriul Daciei (sarmații, vandalii, goții etc.).

În sfârșit, contribuția dr. Gheorghe Ceaușescu (*Politica imperială în sec. I e.n., între romanitate și elenism*) a constituit o fericită completare tematică la două dintre comunicările oaspeților vestgermani (G. Wirth, O. Hiltbrunner) privind raportul Occident—Orient în istoria politică și culturală a Imperiului roman.

În fapt, fără a trata în chip special problemele istoriei Daciei, comunicările delegației vestgermane au răspuns în chipul cel mai folositor tematicii generale a colocviului și, totodată preocupării istoriografiei românești de a încadra fenomenele istoriei naționale în contextul general al antichității. Remarcăm, în special, ampla comunicare a prof. Gerhard Wirth, de la Universitatea din Bonn (*Marea putere a Răsăritului. Despre problema confunțării romano-persane*), care a privit evoluția politicii externe a imperiului în perspectiva conflictului îndelungat cu regatul partilor. Autorul a insistat asupra concluziei sale, după care războaiele traiane de cucerire a Daciei au avut ca motiv principal creșterea puterii regatului geto-dac sub Decebal, respectiv teama imperiului că acest regat ar fi putut coaliza neamurile „barbare” de la granița dună-

reană, ducând astfel la o modificare a raportului de forțe în defavoarea Romei. În această viziune, reiese cu pregnanță rolul real, de mare însemnătate, al regatului lui Decebal pe planul general al istoriei antice.

Alte două comunicări, susținute de prof. Jürgen Untermann (Köln) și de dr. Bernd Holtheide (Heidelberg), au oferit participanților o imagine complexă a raporturilor dintre romani și autohtoni în două provincii vestice ale imperiului, unde simbioza culturală a dus, ca și în spațiul carpato-balcanic, la nașterea unor popoare neo-latine. Problema romanizării a fost tratată de prof. Untermann (*Roma și popoarele din nordul Hispaniei*) pe baza epigrafică și lingvistică, iar de dr. B. Holtheide (*Celții și romanii în nordul Galliei*) pe temeiul surselor istorice, epigrafice și, mai ales, arheologice. Prof. Otto Hillbrunner, din Mîinchen (*Humanitas și filantropia — diferențierea conceptelor social-etice în estul și vestul imperiului*) a tratat un subiect din istoria ideilor morale și politice ale antichității, marcată de interacțiunea dintre civilizația greacă și cea romană.

Putem aprecia că, deși participanții la colocviu, români și germani, au reprezentat discipline diferite (istoria, arheologia, numismatica, epigrafia și lingvistica) și au tratat probleme variate din cimpul lor specific de cercetare, comunicările s-au armonizat și s-au completat în chipul cel mai util. Fiecare participant a beneficiat de contribuțiile particulare aduse de ceilalți, colocviul ducând astfel la un fructuos schimb de informație și de experiență metodologică. Colegilor vestgermani le-a fost oferită o imagine bogat documentată a relațiilor, respectiv simbiozei daco-romane, al cărei corolar este formarea poporului și a limbii române. La rîndul lor, participanții români au luat contact cu o viziune asupra istoriei romane, în care Daciei i se rezervă o poziție deosebit de importantă, și au beneficiat de foarte teneinicele informații privind mersul romanizării în Hispania și în Gallia, care oferă analogii indispensabile unei juste înțelegeri a particularităților acestui fenomen în Dacia.

Mircea Babeș